

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
พยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ในคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กท ๐๒๐๐/๑๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมขอหารือเกี่ยวกับการให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจในการคุ้มครองพยานที่เป็นพลเรือนในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากในคราวการประชุมผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบให้กรมพระธรรมนูญพิจารณาดำเนินการกรณีการจะให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจในการคุ้มครองพยานที่เป็นพลเรือนในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ซึ่งไม่ใช่กรณีอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วแต่กรณี ประกาศให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารที่สังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้
แนวทางที่หนึ่ง เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทหารไม่มีอำนาจดำเนินการดังกล่าว เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาฯ ไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารกระทำการ หากจะให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจดังกล่าว อาจต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้อำนาจฝ่ายทหารเข้าคุ้มครองพยานในคดีอาญาที่เป็นคดีของบุคคลพลเรือน

แนวทางที่สอง เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจดังกล่าว เนื่องจากมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง และในกรณีพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย และกรณีจำเป็นจะขอให้เจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ซึ่งการให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจดังกล่าว เป็นการปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงคราม อีกทั้งคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ดังนั้น การให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจดังกล่าว จึงอยู่ในขอบเขตและเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมตามมาตรา ๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทรวงกลาโหมจึงมีอำนาจ

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๒/๑๕๘๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทหารเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจในการคุ้มครองพยานที่เป็นพลเรือน ในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหารได้ โดยไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อยุติอันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน จึงขอหารือว่า เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจคุ้มครองพยานที่เป็นพลเรือนในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม โดยมีผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมพระธรรมนูญ) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีเจตนารมณ์เพื่อรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครองและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เนื่องจากพยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ทั้งที่พยานมีความสำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ความจริงในทางอรรถคดี จึงเป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม^๑ โดยในมาตรา ๓^๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน สำหรับการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากพยานเป็นบุคคลผู้ช่วยเหลือรัฐและรัฐมีหน้าที่โดยตรงในการคุ้มครองพยาน มาตรา ๖^๓ วรรคหนึ่ง

“หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติมาตรา ๒๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ และเนื่องจากปัจจุบันพยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ทั้งที่พยานมีความสำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ความจริงในทางอรรถคดี เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เพื่อเพิ่มความคุ้มครองพยานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๖ ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยานแล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

(มีต่อหน้าถัดไป)

แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา จึงได้บัญญัติว่าในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอก็ได้ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น กรณีตามประเด็นปัญหา เจ้าหน้าที่ทหารเป็นเจ้าหน้าที่อื่นตามมาตรา ๖^๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา ซึ่งในกรณีจำเป็นจะช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานบุคคลทุกคนที่จะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน สอบสวน หรือฟ้องคดีอาญา หรือศาลก็ได้ตามความจำเป็น ดังนั้น ในกรณีจำเป็นเมื่อศาลหรือเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาได้ขอให้เจ้าหน้าที่ทหารช่วยให้ความคุ้มครองพยานในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา ซึ่งเป็นคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร เจ้าหน้าที่ทหารย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการดังกล่าวได้

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๑

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓)

การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำขอและการสิ้นสุดลงซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

การคุ้มครองให้พยานได้รับความปลอดภัย ให้รวมถึงการจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เว้นแต่พยานจะไม่ให้ความยินยอมและการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานและลักษณะของคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น